

ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ

УДК 338.1:658
JEL класифікатор G32, L25, O30, O40

В. Я. Гавран¹, Р. О. Кальмук
Національний університет “Львівська політехніка”,
кафедра менеджменту організацій
ORCID: ¹0000-0002-6833-941x

ЕКОНОМІЧНА СТІЙКІСТЬ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

<http://doi.org/10.23939/semi2021.02.001>

© Гавран В. Я., Кальмук Р. О., 2021

Досліджено сутність і складові економічної стійкості підприємства та основні підходи до розгляду цієї категорії. Розглянуто передумови удосконалення систематичних засад для оцінювання ступеня економічної стійкості підприємств. Вивчено можливості адаптації переліку критеріїв визначеного методичного підходу до оцінювання економічної стійкості підприємства у сучасних умовах функціонування суб'єкта господарювання та проаналізовано особливості їх забезпечення. Обґрунтовано ефективність використання визначених критеріїв рівня економічної стійкості та послідовності реалізації процесу оцінювання. Запропоновано й обґрунтовано підходи до підвищення економічної стійкості об'єкта дослідження. Виконано факторне аналітичне дослідження впливу прогнозованих змін на систему показників стійкості суб'єкта господарювання із урахуванням тенденцій інноваційного розвитку вітчизняного суспільно-економічного середовища.

Ключові слова: економічна стійкість; фінансові показники; ефективність; управління; розвиток.

Постановка проблеми

В умовах нестабільності зовнішнього середовища підприємств питання забезпечення їхньої економічної стійкості набувають значної вагомості. Наявність чималих реальних та потенційних загроз економічній стійкості, відтоку інвестицій у поєднанні із пандемією вірусу Covid-19 вельми ускладнили діяльність підприємств та перспективи виходу на заплановані показники діяльності. Виникла необхідність, попри проблеми стимулювання попиту, ефективного використання ресурсів та удосконалення цінової політики тощо, критично оцінювати можливості забезпечення економічної стійкості, зважаючи на прояв дестабілізуювальних чинників.

Особливо актуальна сьогодні проблема розроблення і використання у практиці вітчизняних підприємств таких підходів менеджменту, які б забезпечували стійке і найефективніше функціонування суб'єктів господарювання у поточному періоді, а також сформували потенціал інноваційного розвитку на перспективу.

Досліджуючи проблеми економічної стійкості підприємства в контексті пріоритетів розвитку, потрібно планувати управлінські зусилля крізь призму складових економічної стійкості, що передбачає оцінювання критеріїв та моделювання напрямів розвитку. З цією метою потрібно сформулювати систему критеріїв, алгоритм та методи оцінювання. Зауважимо, що суть показників та критеріїв, котрі розкривають економічну стійкість підприємства, певною мірою відносна, що пояснюється особливостями функціонування підприємства, темпом розвитку, стадією життєвого циклу, особливостями стратегії.

Формулювання гіпотез і постановка цілей

Загалом, економічна стійкість здатна відображати рівень розвитку суб'єкта господарювання, ефективність системи його управління, організаційну інтегрованість відповідних підсистем, гнучкість реагування на зміни зовнішнього середовища тощо.

Усвідомлення суті економічної стійкості та її забезпечення у динамічних змінах середовища вимагають розроблення належної системи управління економічною стійкістю, що здатна інтегрувати операційну, маркетингову, інвестиційну, фінансову, інформаційну та інші підсистеми.

Методи дослідження

Для з'ясування сутності економічної стійкості різні автори використовували методи індукції, дедукції, теоретичного узагальнення; для аналізу проблем вибору методу, на підставі якого виконують розрахунок основних показників стійкості підприємства, – спостереження, опис, формалізацію, систематизацію та пояснення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

У сучасній науковій літературі є багато різноманітних трактувань поняття “економічна стійкість”, які запропонували провідні українські вчені. Ґрунтовний аналіз дає змогу систематизувати погляди різних вчених та згрупувати їх за такими напрямками:

- стабільність функціонування й рівноважного стану підприємства, що повинно забезпечувати спроможність динамічного розвитку, стабільну прибутковість і сприятливі умови для розширеного відтворення у довготерміновій перспективі з урахуванням найважливіших зовнішніх і внутрішніх факторів [1, 2, 16, 17, 19];
- перспективи або здатності, що забезпечують збереження поточного стану суб'єкта господарювання, його адаптацію до змін внутрішнього і зовнішнього середовищ або підтримку діяльності та розвитку [3, 4, 7, 8, 18];
- підтримання оптимальних характеристик, що забезпечує рентабельне функціонування за рахунок підвищення ефективності використання виробничих ресурсів і збереження здатності до ефективного стабільного прогресивного розвитку [9, 10, 11, 13, 15];
- фінансової стійкості, що повинна забезпечувати виконання усіх зобов'язань суб'єкта господарювання перед працівниками, іншими організаціями, державою завдяки збалансованості або перевищенню доходів над витратами [5, 6, 12, 14, 20].

Отож, доходимо висновку, що під економічною стійкістю слід розуміти спроможність підприємства протистояти зовнішнім і внутрішнім дестабілізуювальним факторам завдяки ефективному застосуванню своїх ресурсів та своєчасному використанню економічного потенціалу. Водночас встановлено, що з'ясування сутності економічної стійкості суб'єкта господарювання є неодмінною умовою формування основних принципів управління нею.

Виклад основного матеріалу

Економічну стійкість підприємства часто ототожнюють із його фінансовою стійкістю, яка, безумовно, є однією з найважливіших, проте не забезпечує повною мірою розуміння причинно-наслідкових зв'язків тенденцій його розвитку.

Іноді менеджери беруть участь у критичних дискусіях, спрямованих на виявлення фінансових переваг та зовнішніх викликів організації, зокрема, під час визначення того, чи варто надавати великий кредит новому клієнту, оцінювання платоспроможності критичного постачальника або інвестиційної привабливості потенційного суб'єкта інвестування. Такі дискусії та пов'язані з ними дії, особливо ті, що стосуються можливостей інвестування, злиття та поглинання, можуть супроводжувати критичні події в житті компанії та надавати деяким людям унікальні можливості продемонструвати свою цінність для організації. Як наслідок, здатність менеджера сповна та швидко долучатись до цих дискусій підвищує його професійну компетентність та може сприяти позитивному кар'єрному росту.

Запропонована у цій статті методика оцінювання є доповненням до інтегральних показників економічної стійкості та відповідно:

- забезпечує підхід до швидкої оцінки критеріїв діяльності організації, не потребуючи жодних аналітичних інструментів чи програмного забезпечення;
- пропонує узагальнений підхід, зосереджений на загальноповживаних категоріях фінансових звітів, і може використовуватись у суміжних галузях;
- визначає 14 критеріїв, котрі необхідно дослідити менеджеру (табл. 1);
- рекомендує послідовність вивчення цих критеріїв;
- висвітлює використання цього підходу на прикладі вивчення аудиторського звіту одного із найбільших вітчизняних виробників кормів для домашніх тварин ТОВ "Кормотех" (рис. 1) [21].

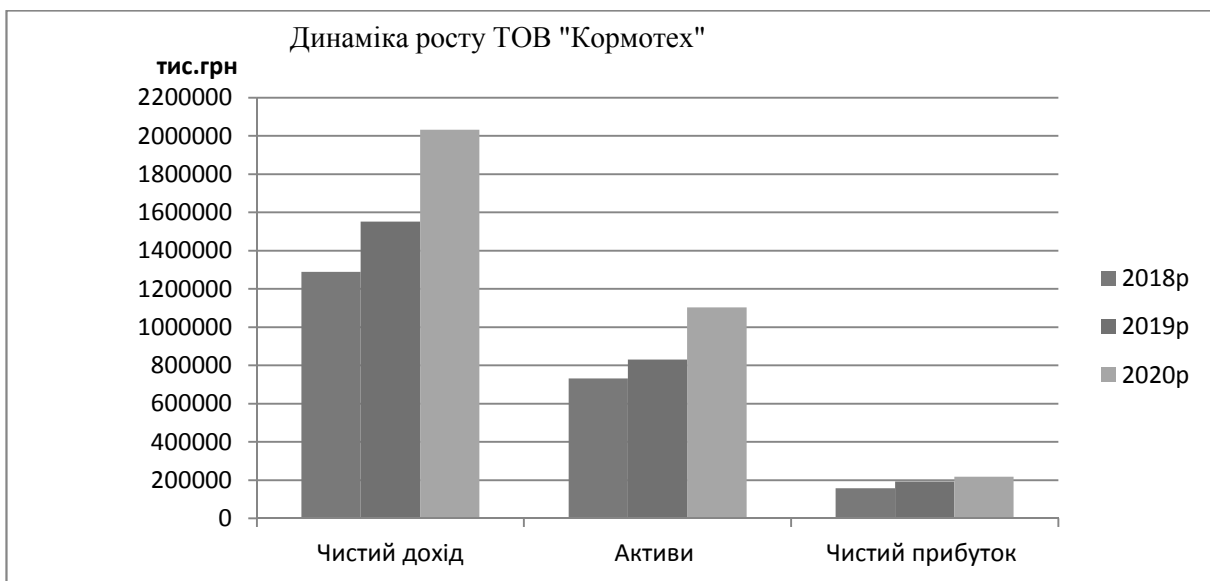

Рис. 1. Динаміка показників ТОВ "Кормотех" за аналізований період 2018–2020 рр.

У табл. 1 наведено систему показників, що відображають конкретні сфери, на яких менеджерів доцільно зосередитися, джерело інформації щодо кожного критерію та рекомендовану послідовність ведення дослідження.

Здійснивши апробацію цієї методики (табл. 1) на базовому підприємстві, можна сформулювати певні управлінські висновки і пропозиції:

- динаміка чистого грошового потоку за досліджуваний період позитивна, зокрема простежується стійка тенденція до зростання операційної діяльності, а сальдо інвестиційної та фінансової діяльності від'ємне, оскільки вони зосереджені на розвитку основної діяльності;
- активи товариства збільшуються у середньому на 22 % за рік, зокрема за рахунок суттєвого зростання високоліквідних активів, темпи приросту оборотних активів урівноважені із

приростом необоротних, а довгострокові зобов'язання зросли більш ніж у п'ять разів, не загрожуючи автономії товариства, і зосереджені на розширенні основної діяльності;

- незважаючи на стійку позитивну тенденцію до зростання усіх показників третьої групи, співвідношення темпів збільшення прибутку, доходу й активів (див. рис. 1) не відповідає “золотому правилу економіки”, що на цьому етапі реалізації стратегії розвитку підприємства об'єктивно виправдано.

Таблиця 1

Рекомендована послідовність дослідження індикативних показників фінансового стану, що входять до конкретних форм звітності

Звіт про рух грошових коштів	Звіт про фінансовий стан	Звіт про фінансові результати
1. Чистий рух коштів від операційної діяльності	6. Загальні активи	10. Чистий дохід
2. Капітальні видатки	7. Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	11. Чистий прибуток
3. Придбання інших підприємств	8. Поточні процентні зобов'язання	12. Валовий прибуток
4. Чистий рух коштів від фінансової діяльності	9. Довгострокові зобов'язання	13. Фінансовий результат від операційної діяльності
5. Чистий грошовий потік	14. Співвідношення темпів росту прибутку, доходу і активів	

Запропонований тут підхід починається зі звіту про рух грошових коштів, що можна обґрунтувати такими тезами:

- звіт про рух грошових коштів містить інформацію як зі звіту про фінансові результати, так і з балансу, й відображає реальні надходження, а не перспективу, яку можна отримати;
- деякі аналітичні висновки можна зробити практично без системних розрахунків;
- лише у розділі звіту про рух грошових потоків від інвестиційної діяльності чітко висвітлено, коли компанія брала участь у будь-якій діяльності, пов'язаній зі злиттям та поглинанням.

Тож якщо менеджери не розпочнуть свій аналіз зі звіту про рух грошових коштів, вони ризикують припуститись помилок, оцінюючи результати операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Незважаючи на те, що описаний тут підхід може не передбачати повного аналізу показників діяльності організації, він дає змогу швидко отримати комплексне уявлення про економічну стійкість та, що, важливіше, ефективно сформулювати свій внесок у командну управлінську оцінку переваг та зовнішніх викликів організації.

Практична значущість цього дослідження для ТОВ “Кормотех” полягає у підвищенні його стійкості та розвитку через оптимізацію управлінських рішень, спрямованих на зростання стабільності його діяльності в динамічних ринкових умовах.

Упродовж останніх десяти років продукцію ТОВ “Кормотех” експортували в 38 країн світу, серед яких США, Німеччина, Нідерланди, Швеція, Фінляндія, Естонія, Велика Британія, Литва, Франція, Латвія, Чехія, Польща та інші [21].

З метою оцінювання середовища діяльності ТОВ “Кормотех” необхідно виконати SWOT-аналіз (табл. 2).

Отож, найважливішими сильними сторонами ТОВ “Кормотех” вважаємо: власні виробничі потужності, першість за обсягами серед конкурентів в Україні, великий асортимент продукції, широке коло країн для експорту. Найслабшими сторонами товариства є: невідповідність сприйняття співвідношення ціни з якістю, нерозвинений маркетинг, проблеми прямого збуту. Вважаємо, що привабливими можливостями для розвитку ТОВ “Кормотех” є: зростання попиту на продукцію вітчизняного виробництва, перехід до виробництва преміум-кормів із метою їх експорту. Значними загрозами для економічної стійкості є сильне конкурентне середовище та зниження купівельного попиту споживачів.

SWOT-аналіз ТОВ “Кормотех”

	Сильні сторони	Слабкі сторони
<i>Внутрішнє середовище</i>	<ul style="list-style-type: none"> – власні виробничі потужності – першість за обсягами серед конкурентів в Україні – багаторічний досвід – широкий асортимент (650 позицій) – висока соціальна активність – потужна база лояльних клієнтів – широке коло країн для експорту 	<ul style="list-style-type: none"> – невідповідність сприйняття співвідношення ціни та якості – недосконалий маркетинг – проблеми прямого збуту – несприйняття якості навіть після ребрендингу та зміни рецептури кормів
<i>Зовнішнє середовище</i>	<p style="text-align: center;"><i>Можливості</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – зростання попиту на продукцію вітчизняного виробництва – перехід до виробництва преміум-кормів з метою їх експорту – зростання попиту на корми у світі – формування культури харчування тварин у суспільстві 	<p style="text-align: center;"><i>Загрози</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – сильне конкурентне середовище – недостатня обізнаність населення щодо правильного харчування тварин – зниження купівельного попиту споживачів

Одним із підходів до підвищення економічної стійкості ТОВ “Кормотех” є оптимізація системи управління виробничими запасами, від якої залежить ефективність діяльності товариства загалом. Наприклад, якщо буде недостатньо запасів у певний період виробництва, це може призвести до неритмічної роботи підприємства, наслідком чого стануть додаткові витрати, а також погіршення планових показників функціонування, які доведеться регулювати, відповідно до замовлень та термінів. У разі надлишкових запасів є загроза збільшення витрат на їхнє зберігання та належне утримання, що підвищує ризик псування чи невикористання сировини в непередбачуваних обставинах.

Ефективна система управління запасами забезпечить мінімізацію витрат на обслуговування запасів та призведе до зменшення сумарних витрат операційної діяльності та, як результат, збільшить прибутки, навіть за умови незмінних доходів. Така ефективність забезпечить зростання власного капіталу, допоможе істотно покращити економічну стійкість за незначної зміни оборотних активів. Покращення управління запасами сприятиме зменшенню потреб у додатковому залученні власних та кредитних коштів для покриття величини запасів підприємства.

ABC-аналіз розглядають як один із найпоширеніших способів групування запасів за вагомістю, що дасть можливість в умовах вибору обмеженої кількості вибирати ті запаси, залучення яких дасть максимальну віддачу. Після ранжування запасів за групами вважаємо за доцільне оптимізувати систему постачання, що забезпечить досягнення поставленої мети, а саме – підвищення економічної стійкості. Для цього потрібно мінімізувати витрати на утримання запасів, зменшити брак та простоювання обладнання і персоналу, збільшувати ефективність, що може забезпечити система управління запасами “Just In Time”.

Сьогодні ТОВ “Кормотех” визначає перспективні цілі та бачення, спрямовані на досягнення сталого економічного розвитку та завоювання лідерських позицій серед світових виробників кормів для домашніх тварин. Товариство вже успішно реалізує свої плани та демонструє зростання за ключовими показникам діяльності. Однак успішний розвиток компанії потребує залучення додаткових позикових коштів на інноваційне обладнання і розширення виробничої бази. За рівня чистої рентабельності активів 31 % та достатньої автономії компанії – 54 % доцільне залучення довгострокових позикових ресурсів у розмірі 106 млн грн із середньою річною процентною ставкою 12 % на такого типу позики.

Отже, щоб довести раціональність цієї пропозиції, розрахуємо показник ефекту фінансового левериджу (див. формулу), який складається із податкового коректора і враховує ставку оподаткування прибутку (18 %), диференціала фінансового левериджу (різниці між валовою рентабельністю

активів та середньою процентною ставкою за залученими коштами), а також із плеча фінансового важеля (відношення позикового капіталу до власного):

$$E_{фл} = (1 - K_{пп}) \times (K_{ра} - K_{пк}) \times \frac{ПК}{ВК}, \quad (1)$$

де $E_{фл}$ – ефект фінансового левериджу; $K_{пп}$ – ставка податку на прибуток; $K_{ра}$ – валова рентабельність активів; $K_{пк}$ – середня відсоткова ставка за позикові кошти; $ПК$ – позиковий капітал; $ВК$ – власний капітал;

Зазначені складові здатні певною мірою змінювати результативний показник. Аналіз динамічності кожного з них показує, що найбільш схильний до змін диференціал фінансового левериджу, дещо менший вплив забезпечує плече важеля (зазвичай зміна власного капіталу також впливає на результативний показник), а податковий коректор практично однаковий, якщо немає змін у податковому законодавстві, а саме коригування ставки податку на прибуток (рис. 2).

Отже, для розрахунку та порівняння ефекту до та після залучення довгострокових ресурсів відобразимо результати розрахунків у табл. 3.

Таблиця 3

Показники для розрахунку ефективності інноваційного проєкту ТОВ “Кормотех”

Показник	Поточні показники	Після реалізації інноваційного проєкту
$K_{пп}$ – ставка податку на прибуток	18 %	18 %
$K_{ра}$ – валова рентабельність активів	0,89	0,91
$K_{пк}$ – середня ставка за позикові кошти	15 %	12 %
$ПК$ – позиковий капітал	390812	496812
$ВК$ – власний капітал	477330	627330
$E_{фл}$ – ефект фінансового левериджу	0,497	0,513

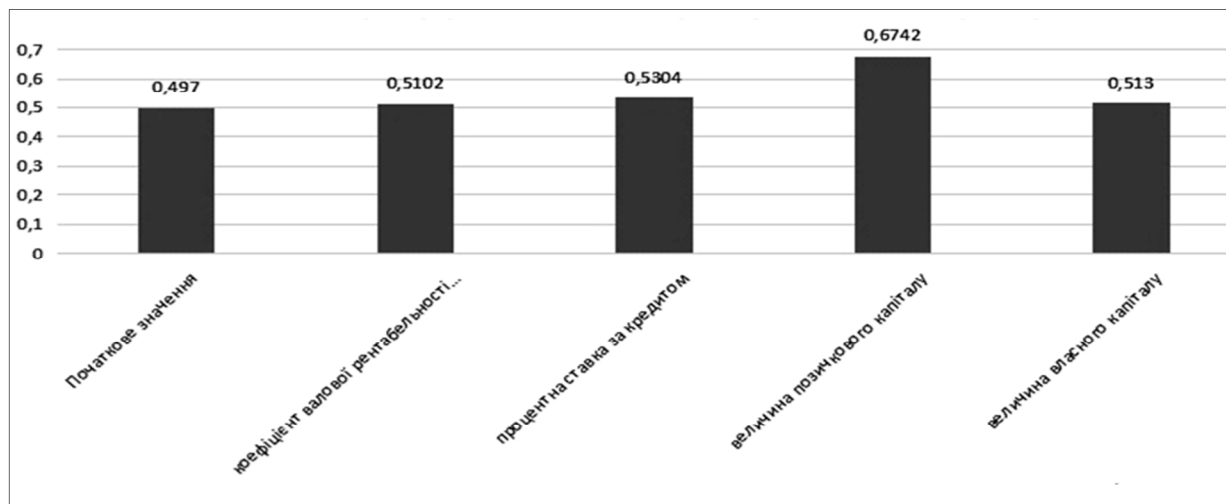

Рис. 2. Значення ефекту фінансового левериджу внаслідок дії факторів

Отже, упровадження інноваційного проєкту привнесе позитивні зміни в ефект фінансового левериджу. Відповідно, для обґрунтування запропонованого вище надано прогнозні дані, основані на оцінюванні темпів зростання цих показників та інших даних звітності товариства. Стійкість товариства характеризується наявністю механізмів саморегуляції, завдяки їм розвиваються процеси адаптації, які сприяють вирівнюванню попиту та пропозиції, витрат і доходів, забезпечуючи стійкий розвиток. Складові економічної стійкості (фінансова, виробнича, управлінська, інноваційна, соціальна...) взаємопов’язані й взаємозалежні. Рівень розвитку кожної справляє свій вплив на загальну економічну стійкість підприємства.

Висновки

Економічна стійкість підприємства відображає спроможність протистояти зовнішнім і внутрішнім дестабілізуювальним факторам за допомогою ефективного застосування своїх ресурсів та своєчасного використання економічного потенціалу підприємства, щоб забезпечувати його конкурентоспроможність на ринку.

Запропонований підхід до оцінювання економічної стійкості підприємства забезпечує більшу об'єктивність результатів в умовах трансформаційного середовища діяльності суб'єкта господарювання. Аргументовано процедуру реалізації оцінювального методичного підходу, в контексті якої визначено складові економічної стійкості, що дає змогу формувати вчасні та ефективні рішення.

Для забезпечення стабільності та інноваційного розвитку бізнесу необхідно використовувати комплексний підхід до вдосконалення управління, звертаючи увагу на такі складові: фінансову, управлінську, ресурсну, маркетингову, виробничо-технічну, інвестиційну.

Перспективи подальших досліджень

Встановлення рівня економічної стійкості підприємства, на наш погляд, передбачає удосконалення методичного підходу оцінювання цієї категорії, зокрема адаптацію показників до сучасних умов діяльності підприємства. Методичні основи щодо визначення рівня кожної складової стійкості стануть об'єктом подальших наукових досліджень.

1. Андрушків Б. М., Мельник Л. М., Погайдак О. Б. (2016). Інноваційні засоби формування концепції оцінювання сталого розвитку у системі: підприємство – галузь – регіон – держава (євроінтеграційні аспекти). *Український журнал прикладної економіки*, Т. 1, № 2, С. 6–17.
2. Ареф'єва О. В., Городянська Д. М. (2008). Економічна стійкість підприємства: сутність, складові та заходи з її забезпечення. *Актуальні проблеми економіки*, № 8, С. 83–90.
3. Василенко А. В. (2005). Менеджмент сталого розвитку підприємств: монографія. К.: Центр навчальної літератури, 648 с.
4. Галько Л. Р. (2010). Забезпечення та підтримка економічної стійкості промислового підприємства: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 “Економіка та управління підприємствами” (за видами економічної діяльності). Одеса, 20 с.
5. Гембарська Н. Є., Данилків Х. П., Квасній Л. Г. (2021). Управління фінансовою стійкістю підприємства та його особливості у сфері малого ресторанного бізнесу. *Вісник Національного університету “Львівська політехніка”, серія “Проблеми економіки та управління”*, № 1(70). С. 1–14.
6. Глушко О. В. (2013). Методичні основи оцінювання економічної стійкості підприємств. Економічний аналіз: зб. наук. праць. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр ТНЕУ “Економічна думка”, Т. 13. С. 281–287.
7. Іванов В. Л. (2010). Управління економічною стійкістю промислових підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ст. д-ра екон. наук: спец. 08.00.04 “Економіка та управління підприємствами” (за видами економічної діяльності). Луганськ, 36 с.
8. Калінеску Т. В., Шведчиков О. А. (2013). Забезпечення сталого розвитку промислових підприємств з використанням рефлексивного підходу. *Інноваційна економіка*, № 1, С. 73–77
9. Кіндрацька Г. І. (2014). Стійкість підприємства: діалектика статичності і динаміки. *Вісник Національного університету “Львівська політехніка”, серія “Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку”*, № 797, С. 235–241.
10. Ковальчук Н. О., Руснак Т. В. (2016). Фінансова стійкість вітчизняних підприємств як передумова їх стабільного функціонування. *Глобальні та національні проблеми економіки*, Вип. 11, С. 368–371.
11. Рачинська Г. В. (2018). Проблемні фінансові аспекти в бізнес-плануванні. *Інфраструктура ринку*, № 25, С. 419–425. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/25_2018_ukr/72.pdf
12. Рачинський О. В. (2019). Дефініція наукових поглядів щодо поняття “фінансова стійкість підприємства”. *Вісник Хмельницького національного університету*, No. 2, С. 220–223. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/8020/1/17.pdf>
13. Савченко М. (2019). Розвиток категоріального базису “економічна стійкість”. *Галицький економічний вісник*, ТНТУ, Т. 57, № 2, С. 5–17.

14. Стрішенець О. М. (2018). Аналітичний огляд фінансової стійкості підприємства. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*, № 3, С. 58–65. URL: <https://echas.vnu.edu.ua/index.php/echas/article/download/367/313/3>

15. Тарасюк Г. М., Протасова Л. В. (2016). Оцінка розвитку підприємства: теоретико-методичні та евристичні аспекти. *Наукові праці НУХТ*, № 3, Т. 22, С. 132–139.

16. Тимошик Н. С., Шимич І. Г. (2017). Оцінка результатів макросередовища та ділової активності підприємств, Тенденції розвитку маркетингу в умовах економічних трансформацій: монографія. ФОП Шпак В. Б, С. 205–214.

17. Тупкало В. М. (2019). Бізнес-стійкість виробничого підприємства: концепція та механізм забезпечення. *Економічний вісник Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”*, № 16, С. 251–259. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukpi_2019_16_29

18. Шатунова Т. О. (2010). Діагностика економічної стійкості машинобудівного підприємства: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 “Економіка та управління підприємствами” (за видами економічної діяльності). Луганськ, 19 с.

19. Шевчук О. А. (2019). Основні принципи забезпечення динамічної стійкості розвитку підприємств на засадах бізнес-лідерства. *Економічний вісник Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”*, № 16, С. 260–269. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukpi_2019_16_30.

20. Юрій Е. О., Бербека Л. А. (2017). Дослідження фінансової стійкості в системі оцінки фінансового стану підприємства. *Економічні науки. Молодий вчений*, № 10 (50), С. 1112–1117. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_10_252.

21. Кормотех: офіційний сайт. URL: <http://kormotech.com>.

1. Andrushkiv B. M., Mel'nyk L. M., Pohaydak O. B. (2016). Innovatsiyni zasoby formuvannya kontseptsiyi otsinyuvannya staloho rozvytku u systemi: pidpryyemstvo – haluz' – rehion – derzhava (yevrointehratsiyni aspekty) [Innovative formation means of the sustainable development evaluation concept in the system of: company – industry – region – state (european integration aspects)]. *Ukrainian Journal of Applied Economics*, Vol. 2, No. 1, pp. 6–17.

2. Aref'yeva O. V., Horodyans'ka D. M. (2008). Ekonomichna stiykist' pidpryyemstva: sutnist', skladovi ta zakhody z yiyi zabezpechennya [Economic stability of the enterprise: the essence, components and measures to ensure it.]. *Actual problems of economics*, 8, pp. 83–90.

3. Vasilenko A. V. (2005). Menedzhment ustoychivogo razvitiya predpriyatiy: monografiya [Management of sustainable development of enterprises: monograph]. *Centr uchebnoy lit-ry Kyiv*, Ukraine.

4. Galko L. R. (2010). Zabezpechennia ta pidtrymka ekonomichnoi stiykosti promyslovoho pidpryyemstva [Providing and support of economic firmness of industrial enterprise]. Odessa.

5. Hembarska N. Ye., Danylkiv Kh. P., Kvasnii L. G. (2021). Upravlinnya finansovoyu stiykisty pidpryyemstva ta yoho osoblyvosti u sferi maloho restorannoho biznesu [Management of financial sustainability of the enterprise and its features in the field of small restaurant business]. *Journal of Lviv Polytechnic National University. Series of Economics and Management Issues*, 1(70), pp. 1–14. DOI: <https://doi.org/10.23939/semi2021.01.001>

6. Hlushko O. V. (2013). Metodychni osnovy otsinyuvannya ekonomichnoyi stiykosti pidpryyemstv. [Methodical bases of estimation of economic stability of the enterprises]. *Ekonomichnyy analiz: zb. nauk. prats'. Ternopil': Vydavnycho-polihrafichnyy tsentr TNEU “Ekonomichna dumka”*, Т. 13, pp. 281–287.

7. Ivanov V. L. (2010). Upravlinnia ekonomichnoiu stiykistiu promyslovyh pidpryyemstv [Management economic stability of industrial enterprises]: avtoref. dys. ... d-ra ekon. nauk: spets. 08.00.04 “Ekonomika ta upravlinnya pidpryyemstvamy” (za vydamy ekonomichnoyi diyal'nosti). Lugansk, 36 p.

8. Kalinescu T. V., Shvedchikov O. A. (2013). Zabezpechennya staloho rozvytku promyslovykh pidpryyemstv z vykorystannam refleksyvnoho pidkhodu [Providing of Sustainable Development of Industrial Enterprises Using Reflexive Approach]. *Innovative Economics*, No. 1, pp. 73–77.

9. Kindratska G. I. (2014). Stiykist' pidpryyemstva: dialektyka statyky i dynamiky [Sustainability of the enterprise: dialectics statics and dynamics]. *Management and Entrepreneurship in Ukraine: Stages of Development and Development Issues*, No. 797, pp. 235–241

10. Kovalchuk N. O., Rusnak T. V. (2016). Finansova stiykist' vitchyznyanykh pidpryyemstv yak peredumova yikh stabil'noho funktsionuvannya. [Financial stability of domestic enterprises as a prerequisite for their stable functioning]. *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky*, Vol. 11, pp. 368–371.

11. Rachynska H. V. (2018). Problemni finansovi aspekty v biznes-planuvanni [Problematic financial aspects in business planning]. *Market infrastructure*, 25, pp. 419–425. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/25_2018_ukr/72.pdf
12. Rachynskyy O. V. (2019). Definitysiya naukovykh pohlyadiv shchodo ponyattya “finansova stiykist' pidpryyemstva” [Definition of scientific views on the concept of “financial stability of the enterprise”] *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu*, 2, pp. 220–223. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/8020/1/17.pdf>
13. Savchenko M. (2019). Development of categorical basis “economic sustainability”. *Galician economic journal (Tern.)*, vol. 57, no. 2, pp. 5–17.
14. Strishenets O. M. (2018). Analitychnyy ohlyad finansovoyi stiykosti pidpryyemstva. [Analytical review of financial stability of the enterprise]. *Economic journal of Lesia Ukrainka Eastern European National University*, No. 3, pp. 58–65. DOI:10.29038/2411-4014-2018-03-58-65
15. Tarasyuk H. M., Protasova L. V. (2016). Otsinka rozvytku pidpryyemstva: teoretyko-metodychni ta evrystychni aspekty [Assessment of enterprise development: theoretical and practical aspects]. *Scientific Works of NUFT*, 3(22), pp.132–139.
16. Timoshik N. S., Shimich I. G. (2017). Otsinka rezul'tativ makroseredovyshcha ta dilovoyi aktyvnosti pidpryyemstv, [Evaluation of the results of the macro environment and business activity of enterprises]. Trends in the development of marketing in the conditions of economic transformations: a monograph, *FOP Shpak VB*, pp. 205–214.
17. Tupkalo V. M. (2019). Biznes-stiykist' vyrobnychoho pidpryyemstva: kontseptsiya ta mekhanizm zabezpechennya [Business-stability of manufacturing company: concept and mechanism of supply] *Ekonomichnyy visnyk Natsional'noho tekhnichnoho universytetu Ukrayiny “Kyivsk'kyi politekhnichnyy instytut”*. [Economic bulletin of National technical university of Ukraine “Kyiv polytechnic institute”], pp. 251–259. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukpi_2019_16_29.
18. Shatunova T. O. (2010). Diahnostyka ekonomichnoi stiykosti mashynobudivnoho pidpryyemstva [Diagnostics of machine-building enterprise economical stability]. Lugansk.
19. Shevchuk O. A. (2019). Osnovni pryntsypy zabezpechennya dynamichnoyi stiykosti rozvytku pidpryyemstv na zasadakh biznes-liderstva [Basic principles of supporting the same stability of development of enterprises on the basis of business leadership]. *Economic bulletin of National technical university of Ukraine “Kyiv polytechnic institute”* [Economic bulletin of National technical university of Ukraine “Kyiv polytechnic institute”], 16, pp. 260–269. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukpi_2019_16_30.
20. Yurii E. A., Berbeka I. A. (2017). Doslidzhennya finansovoyi stiykosti v systemi otsinky finansovoho stanu pidpryyemstva [Research of financial firmness in the system of assessing the financial position of enterprise]. *Young Scientist*, 10(50), pp. 1112–1117. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_10_252.
21. The official website of the company Kormotekh. URL: <http://kormotech.com>.

V. Havran, R. Kalmuk

Lviv Polytechnic National University,
Department of Management of Organizations

ECONOMIC SUSTAINABILITY AS A PREREQUISITE FOR ENSURING THE INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE ENTERPRISE

© Havran V., Kalmuk R., 2021

Purpose. The activities of enterprises and the prospects of reaching the planned performance indicators have greatly been complicated due to the significant real and potential threats to economic stability, and the outflow of investment in combination with the COVID-19 virus pandemic. Particularly relevant in the current situation, there is a problem of developing and applying in the practice of domestic enterprises such management approaches that would ensure sustainable and most efficient operation of economic entities in the current period, as well as form the potential for their innovative development in the future. It should be noted that the essence of indicators and criteria which reveal the economic stability of the enterprise to some extent

are relative, that is caused by peculiarities of the enterprise, pace of development, a stage of the life cycle, and peculiarities of the strategy.

Design/methodology/approach. Methods of induction, deduction, and theoretical generalization were used to elucidate the essence of economic stability from the viewpoints of different authors. The authors have used observation, description, formalization, systematization and explanation methods to analyze the problems of choosing methodology of calculating the main indicators of enterprise stability.

Findings. Understanding the nature of economic stability and its provision in a changing environment requires the formation of an appropriate management system of economic stability, which should integrate different subsystems, such as financial, production, marketing, human resources, information, etc. In a broad sense, economic stability reflects the level of the enterprise development, the efficiency of the management system, internal organizational integration of its subsystems, adaptability to environmental changes, and others.

Originality/value. Prerequisites for improving the systematic framework for assessing the degree of economic stability of enterprises are considered. Possibilities of adapting methodical tools for assessing the economic stability of enterprises to modern conditions of the business entity functioning are offered. Peculiarities of ensuring the adaptability of the methodological approach to assessing the economic stability of enterprises have been studied. The authors have substantiated the efficiency of using the proposed list of indicators of the level of economic stability and formulated procedural approaches to the assessment process. Approaches to improving the economic sustainability of the object of study are suggested and analyzed. The authors have also been carried out a factor analytical research of the impact of projected changes on the systemic indicators of sustainability of the business entity, taking into account the trends of innovative development of the domestic socio-economic environment.

Practical implications. The proposed approach to assessing the economic stability of the enterprise provides greater objectivity of the results in a transformational environment of the entity. The substantiated procedure of realization of the assessment methodical approach, in the context of which economic stability components have been defined, allows making well-timed and effective decisions.

Key words: economic stability; financial indicators; efficiency; management; development.

Paper type: Research paper.